

Ha kedd van,

akkor ez Belgium. Ahol otthon érzed magad. Becsukott szemmel is megtalálsz egy utcát, ahol régen a Kedvesed lakott. Akkor is halod a cserebogarak zümmögését tavasszal, ha már évek óta nem láttad őket röpködni a mezők friss füvei fölött. Eszedbe jut egy vers is, amit nyolc évesen mondtál; látod a kultúrház lámpáit, ahogy a szemedbe vágnak s érzed a színpad illatát, amin délelőttönként a helyi zenekar gyakorolja rossz angolsággal a mamiblut. Egy férfigerék pár vázán ülsz, mögötted az a fiú, aki tíz évvel később gyakran fölvesz majd az öreg farosbuszra, amikor az út szélén integetsz. A park fái között egy szűk kanyarban elestek, beütöd a térded és percekig alig kapsz levegőt. Erről eszedbe jut a nagyapád biciklije, aminek a küllői elkapták egyszer a lábát, s fölcsakították a sípcsontot bőrét. Előveszed a fényképet – kicsike kép, fekete és fehér, az egyharmada ráadásul üres is –, amelyen a nagyapád két oldalról két nő karol. Mögöttük nádtetős házak, amelyre a körtefa gyöngéden ráhajol. A lehulló nádszálakból nyílvesztes-faragsz, bevágod két oldalról, tollakat nem raksz a vágások mellé, csupaszon hagyod. A hegyébe apró sárgolyót szorítasz, hogy röptének súlya legyen. Lakott arrafelé egy gölya is, csak akkor még nem tudta, hogy amikor magasán, fönny mozdatlan szárnyakkal vitorláz, a meleg levegővel utazik. A fénykép is nyáron készült, a nagyapádon mégis begombolt zakó és állig gombolt fehér ing feszül. Hol lehet az a kabát, soha máskor nem láttad, csak ezen a képen vagy az is lehet, elkerülte a figyelmét az igazi. Neked is volt egy zakód, nem ilyen szürke, fekete volt, ami elveszett a patyolatban. Most is megvan a nyugta, amelyen a kártérítést igazolták. A nagyapádnak már nem jár kártérítés, két éve halott, vagy hat inkább, bár a halál ügyem ismeri az időt. A ház is üres, ősszel rendezkedni kellett volna, takarítani, összeszedni, ami maradt, bútorok, fényképek, nyugdíj-szelvények, poros bördarabok a műhelyben. Biztosan nem él már a süketnéma sem, aki délutánonként átnézett a nagyapához, leült a műhely ajtajában és furcsán rikoltzott. Ha az anyanyelvemet használom, azt, amelyiket nem tanultam semmilyen iskolában, azt, amelyiknek a törvényeit és pontos szabályait ma sem ismerem, azt, amelyikkel szeretek, s amelyikkel a haragot próbálom kiokádni magamból; mindig erre a hörgő, igyekvő rikácsolásra gondolok, amivel a nagyapám meg a süketnéma megértették egymást. Ilyenkor a hazámra is gondolok, arra, amelyiket nem használhat senki, sem mire, sem népre, sem nemzetre, sem politikára, sem ideológiára, sem jelszóra, sem beszédre meg választásra, sem kormányzásra, meg ellenzékre; mert azon kívül, hogy VAN, semmi másra nem használható; akkor arra a házra gondolok, amelyikben a nagyapám meg a süketnéma megértették egymást. Amikor este lett, meggyújtották a lámpát, amikor jött a tél, befűtöttek a kályhába, a langyos őszi alkonyokon pedig nyitva hagyták az ajtót, hogy járjon kicsit a lég. Hallgattak is igaz, utóbb már csak így láttam őket, hallgatni láttam, a nagyapám fölmelegítette a fekete viaszt és végigkente az új cipők talpának a széleit és kissé emelte a szemétől, amikor kész volt a festéssel. A fekete festék ilyenkor már beivódott a bőrbe, ott múlt ki a pórusokban. Hallgatni is munka volt, együtt hallgatni a süketnéma barátjával. Később a műhely ablakát telihozták téglával, már csak a csőnd hallgatott odabenn, lámpát sem gyújtott senki, hiába esteledett korán.

Itt később van este, még így télen is, még most is, amikor a szürke égből hó esik; később van este itt, mint Belgiumban, ahol otthon vagy, s ahol becsukott szemmel is megtalálsz egy utcát, ahol régen a Kedvesed lakott.

BALOG JÓZSEF

A „2F Italia” a Radnóti gimnáziumba jön Számítógéprendszer – tanprogramokkal

A „2F” 17 évvel ezelőtt alakult Firenzében egyetlen iskolával és egy lelkes, magas szakmai színvonalat képviselő tanárgárdával. Ma Európa egyik legnagyobb privát iskolahálózata, ahova évente 40 új tanulót vesznek fel. A sikerű titka? Egyrészt egészen biztosan az az igény, amely napjainkban kialakult a számítástechnika, a computer megismerése felé, másrészt viszont a mentalitás, a tanítási módszer, amellyel a 2F hálózatán belül dolgoznak. Mert szerintük a legfontosabb, hogy a tanuló örömet találjon abban, amit tanul, szívesen foglalkozzon – az informatikai kurzusok esetében – a számítógéppel. Ezért az órákat érdekesen, szívesen építik fel, kevés elméleti magyarázattal, teljes mértékben gyakorlatcentrikusan. Azt természetesen tartják, hogy a maximum 10–12 fős csoportokban minden tanuló külön számítógépen dolgozzon. Véleményük szerint a legjobb hajtóerő a sikerélmény, ezért pl. már a legelső órán megtanítják, hogyan lehet elkészíteni computeren egy hivatalos számlát.

Mivel közismertek a hazai oktatási rendszer szerény anyagi lehetőségei, ezért több dél-alföldi gimnázium és középiskola – Szegeden a Radnóti – szívesen fogadta Olaszország legnagyobb privát iskolájának, a 2F-nek azon kezdeményezését, miszerint kialakítanának az iskolában egy 10–12 személyi számítógépből álló gépparkot, ezzel együtt elhozva a számítógépes tanprogramokat és oktatói módszereket – ha beindíthatják a gimnázium berkein belül természetesen nem csak az iskola tanulóinak a 2F operátor és programozói képzését.

Ez az első óra kézzelfogható eredménye apróság, de ők sikerrel alkalmaznak ilyen jelentéktelennek tűnő dolgokat, amelyeknek hiánya nálunk is sokszor az oktatási rendszer csődjét okozza. Mert nem az a

Gombár Csaba válasza

A Magyar Rádió politikai hangulatkeltés közepette fogalmazott ultimátumokkal nem kíván foglalkozni, de kész ígéretének bevaltására és a párbeszéd folytatására az egyházakkal a félreértések tisztázása végett. Egyebek között ezt tartalmazza Gombár Csabának, a Magyar Rádió elnökének levele, amelyet hétfőn juttatott el a Magyar Távirati Irodához.

Gombár Csaba az egyházi műsorokkal kapcsolatban az utóbbi napokban kiadott különböző nyilatkozatokra, és a „nem kis értékben félrevezető” tájékoztatókra utalva újfólag leszögezi: a rádió új műsorrendjében az egyházi műsorok adásideje több mint négyszerezére bővült. Pénteken és szombaton egy-egy vallásos félóra hallható, vasárnap pedig egy órában át helyszíni közvetítést sugároz a rádió különböző felekezetek istentiszteleteiről. 1991. október 6-ától a hétköznapiokon a Kossuth rádió középhullámú és URH-sávján *Hitélet* címen negyedórás öku-menikus egyházi krónika jelentkezik.

A Magyar Rádió elnöke emlékeztet arra, hogy a változásokról annak idején, 1991 márciusában a nagy egyházak képviselőivel állapodtak meg, így többek között arról is, hogy az istentiszteletek helyszíni közvetítését az URH-sávon tervezik. Akkor a jelentős bővítésért az illető egyházak köszönetet mondtak, és egyetértésüket fejezték ki. Az elmúlt év decemberében ugyancsak köszönettel nyugtázták az új műsorrendben szereplő bővebb egyházi adásokat, ám kifogásolták, hogy az istentiszteleteket nem középhullámon sugározza a rádió. Gombár Csaba a decemberi tárgyalásokra utalva megerősíti: a Magyar Rádió a tapasztalatok mérlegelése alapján március végén kész ezen módosítani, azaz a vasárnapi istentiszteleteket középhullámon közvetíteni. A különböző nyilatkozatok nyitott kapukat döngetnek, hiszen a Magyar Rádió a megegyezésre hajló készségét már tavaly kifejezte. Gombár Csaba leveleinek végén emlékeztet arra is, hogy a Magyar Rádió másfél éve szorgalmazza a média-törvény mielőbbi elkészültét és a frekvencia moratórium feloldását.

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

A tavaszt hozó kamarazenekar

Salieri-matiné a Deák aulájában

Zimankós, amolyan téli vasárnap délelőtt várta a szegedi közönséget a Salieri Kamarazenekar a Deák Ferenc Gimnáziumban: öt részből álló hangversenysorozatot az ország legszebb gimnáziumának „kupolatermében” kezdte meg. Koncertjének időpontja már önmagában is rokonszenves volt, hiszen sok-sok éven keresztül vasárnapjainkat tették igazi ünneppé a filharmoniai „nagyhangversenyek”, s amennyire tudható, „technikai okok miatt” kellett a hétfői és csütörtöki napokra átszoknunk. A helyszíni kiválasztásának prózája oka volt: Szeged egyetlen igazi koncertterme – melynek kialakításához ráadásul annak idején városunk is hozzájárult súlyos milliókkal – a Tisza Szállóval együtt a hazai bankéletemet színesíti majd. Nos: helyrajzilag lehet, hogy veszítettünk, de esztétikailag távolról sem: a már említett kupolaterem minden tekintetben alkalmas koncertek szervezésére: akusztikája tökéletes, architektúrája folytán pedig szinte teljesen egyévválthatunk a produkcióval. Legalábbis így érezte a krónikás: a Salieri zenekar és karmestere, Pál Tamás ezen a délelőttön olyan szuggesztivitással sodorta magával közönségét, hogy abból a hangverseny utolsó hangjai után is nehéz volt kibontakozni.

A nagyszerű együttes az egyetemes zenetörténet két túlszárnyalhatatlan remekművét tűzte a délelőttön műsorára: Vivaldi: A négy évszak című concerto-sorozatát és Mozart: C-dúr – K. 551. – „Jupiter” szimfóniáját. Nagy és népszerű művek – biztos siker, legyinthet a „profi” hangversenylátogató. Bizonyra igaz, ám épp a népszerűség jelenthet igazi veszélyt. De máris kijelenthetjük, e műveket, bárki, akárhányszor hallotta már: ezúttal újra fölfedezhette azokat. Pál Tamás a Vivaldi-remekműre rakódott évtizedes módorosságokat elegánsan lökte félre, s elénk tárta a nagyszerű zene eredendő jelentését. Hosszan sorolhatnánk, milyen tökéletes elemző munkát végzett zenekarával, hogy milyen csodálatosan építette föl az egyes tételeket dinamikai és frazeálási szempontból. Minden egyes hang élt, ugyanakkor egyetlen fölösleges hangsúly, egyetlen értelmezhetetlen dallamtöredék sem hangzott föl. A számtalan szépség mellett volt egy igazi elementáris újdonsága is: a Salieri zenekar Vivaldi-értelmezésében erő volt, tartás és szilárd akarat. A lassú tételekben a zenekarok többsége haldoklik, erőtlően szenved, hasonlóképp a Nyár I. tételének elején, ahol sokszor orvos után kiáltanánk a legszívesebben. Pál azonban a Természettel viaskodó Embert állítja elénk, aki még a sorozat lelki mélypontjából, az Ősz lassú tételéből is győztesen lép ki.

A Négy Évszak szólistája Kosztándi István, a

Szegedi Szimfonikus Zenekar új, ragyogóan tehetséges koncertmestere volt. A négy hegedűversenyt kotta nélkül játszotta; hangsúlyozandó, hogy a tucatnyi tétel számtalan karaktere, s az egyáltalában nem barokkos nehézségű virtuóz betétek igazából nagyobb feladatot jelentenek némelyik romantikus koncert lejátszásánál is. Kosztándi e művel debütált városunkban, mint koncertszólista, s örömmel adjuk hírl: ismét városunkba érkezett egy nagyszerű művész. Technikailag teljesen fölkészült, gyönyörű, telt hangon muzsikál, formálási készsége kifogástalan. Pál Tamás frazeálási gondolatait nemcsak továbbvinni, fölerősíteni, de újabakkal gazdagítani is képes volt. Reméljük, gyakran halljuk majd játékát kamara- és szimfonikus koncerteken egyaránt.

Vivaldi zseniális műve hatalmas feladat a zenekar minden hangszercsoportja részére. A kiváló concerto-szólisták mellett – hegedű: Janurik Márta, gordonka: Gyalus Erika – dicséret illeti az együttes valamennyi muzsikust.

Ha valaki úgy gondolta volna, hogy a Vivaldi-mű után már nincs fokozási lehetőség, tévedett. Az igazi eufória a Mozart-szimfóniák csúcса, az 1788-ban komponált Jupiter-szimfónia közben töltötte el a termet. Pál Tamás – aki még arra is ügyelt, hogy a Tél f-mollja és a Jupiter C-dúrja közelségéből adódó hatás is érvényesüljön – e műben a szó legszorosabb értelmében varázslóvá vált: keze alatt maga a teljes mozarti szellem jelent meg, sodorta, vitte zenekarát és közönségét. A szimfónia remek fűvös-ütöskara plasztikusan, stílushűen társult a Salieri zenekar briliáns vonósaihoz. S mi mindent tudtunk meg e sokat hallott szimfóniáról! Az első tétel barokkos kidolgozási része, a II. tétel egyre elsőpróbb erejű tragikus közjátékai, a III. tétel igazi osztrák kontratáncos menüettje után következett a IV. tétel Pál által elénk tárt meglepetése: Mozart nem a tétel utolsó szakaszára, hanem az első felére helyezte a mű csúcspontját: micsoda esztétikai bravúr!

Grandiózus sorozat indult vasárnap tehát a Deák gimnázium – az intézmény intenzív szervezésének köszönhetően is – falai között. Az ország egyik legjobb kamarazenekara, a – történetesen szegedi – Salieri zenekar a zord délelőttön a Tavaszt hozta el nekünk. Érdemes lesz a sorozat további négy koncertjét is meghallgatnunk. Vezényel az egyik legkiválóbb magyar – történetesen szegedi – karmester: Pál Tamás.

KISS ERNŐ